

vsakdo po svoje doživlja, razlaga ali tudi zanika. Vendar je skušnja katarze bolj ali manj opazno dejstvo, in ker jo suh, konceptualni intelekt, zamejen s predsodki pred ustvarjalnim hoteljem in sočutečim vživljanjem, ne zapaja, jo je teorija književnosti potisnila v obrobni svet literature in na rob samega človeka. Takšna neobjektivnost do človekovega subjekta je bistroumna, toda neempirična.

Samo Simčič

IFIGENJA ZAGORIČNIK, DREVEŠA SO SE TAKRAT PREMIKALA IN SEM POMEŠALA NJIHOVA IMENA

Tretja zbirka Ifigenije Zagoričnik¹ nadaljuje poetološka izhodišča prejšnje zbirke (Te pesmi, 1976), obenem pa jih že presega. Novost zadeva premik izpovednega težišča, ne pa že tudi uresničitev relevantne estetske dopolnitve. Nasprotno, pesmi, ki jih tokrat beremo, so celo jezikovno ohlapnejše, manj precizne in tudi izpovedno razpuščene; večkrat nadaljujejo slabšo tradicijo konkretistične poezije.

Bistvena kvaliteta te knjige pa je poudarjena eksistencialna problematika. Že v prejšnji zbirki je bila nekam nedorečena, toda apriorna ogroženost, ki se je manifestirala kot čustvo strahu, temeljna eksistencialija pesničinega izrekanja sveta, ki je barvala konkretistične fragmente z osebnim tonom.

¹ Ifigenija Zagoričnik: Drevesa so se takrat premikala in sem pomešala njihova imena. Izdala Državna založba Slovenije, v Ljubljani 1977. Knjigo je opremil Boris Jesih, obsega pa 63 strani.

Tokrat je v bistvu vsaka pesniška izjava prekrita s tanko plastjo plahe odkritosti, tako da so stari modeli konkretne poezije, ki jim Ifigenija Zagoričnik slej ko prej sledi po volji neke nereflektirane nuje, marsikje samo moteč element. V poslednjem proznem ciklu Voda mi je vzela moža in otroka je od nje ostala le manira. V tem ciklu so biografske sestavine s svojimi psihičnimi razsežnostmi toliko prekrile konkretistične variacije, da se je poezija spremenila v prozo, obenem pa se je trdneje izpostavila osnovna eksistencialna vsebina te poezije. Najboljše pesmi ali prozne enote najdemo tam, kjer se formalna osnova konkretne poezije napolni s primernim eksistencialnim dražljajem. Takšne uresničitve izločajo ambivalentno strukturo igre in resnobe. Na primer pesem Živi mrtvi: kadar se moram dotakniti mrliča / ga pobožam / po laseh / / kadar se mi dotakneš las / me spreleti / mraz (str. 45) ali pa odlomek iz Voda mi je vzela moža in otroka: veš, ne prenesem, da se me kdo dotika, ne maram. ane, ti tudi. ne maraš, da se me kdo dotika. (str. 47).

V poeziji Ifigenije Zagoričnik obstaja temna lirska intenziteta, ki se utegne razvezati v zelo sugestivne manifestacije iracionalnih občutkov. Za zdaj je takšna možnost delno prekrita s premajhno koncentracijo in pretirano redundanco jezika. Kaže, da je zbirka Te pesmi nekoliko boljša prav zaradi tega, ker tam še ni prišlo do tako očitne razlike med konkretistično jezikovno inspiracijo in vedno močnejšimi nihaji eksistencialnih pomenov, za katere upamo, da vodijo v strpnije in bolj disciplinirano pesnjenje. Tedaj bo o tej poeziji mogoče razpravljati obširneje in v drugačnem kontekstu.

Peter Kolšek